ספרים

תרגום

בצל זנב החמור

סיפורים רוסיים בני זמננו (אנתולוגיה של 22 סופרים ומשוררים, הוצאת עם הספר, 331 עמודים) פותח, אמנם, בהכרזת אחד העורכים כי „אין בכוונת האנתולוגיה לגלות את ערוות הספרות הרוסית," — אך זהו בדיוק מה שהיא עושה.

המיפנה המיסתמן בסיפורת ובשירה הרוסיים החדשים מצטמצם יותר בתכנים מאשר בצורות. מכיוון שהרשות נתונה, מותר כבר לספר על שבויי־מלחמה, אפשר כבר לקשור כתרים לנשלחים לסיביר על לא עוול בכפם, מותרות כבר תמיהות בקול רם על אנשים שנעלמו לפתע, ומותר להעמיד פני הערצה נוכח שירי יבטושנקו.

אך כל זה לא שינה את אותה כבדתנות שבתיאור, אותה גמלוניות שבבחירת הטיפוסים. מרבית הסופרים, המכונסים בקובץ, אמונים על השיטה הישנה של עיטור הילות — ורק המועמדות להילה השתנו. לאור המאורע המשעשע של כרושצ׳וב וזנב־החמור — מסתבר שכל פוצי־הפה למיניהם עושים זאת רק משום שהותר להם לפצות. לפיכך נעדרים הסיפורים צביון של ספרות מהפכנית אמיתית.

כדור תועה. במיצעד הטיפוסים מציג מיכאיל (הדון השקט) שולוחוב את שבויי־המלחמה, דמות משורטטת בתווים גסים, נטולת כל מימד של עומק. גדולתו־כביכול של הסיפור היא רק בנושא. עד עתה לא היה גיבור סובייטי נופל בשבי.

קירה גאורגייבנה, גיבורתו של ויקטור ניקראסוב, גם היא דמות נטולת־צבע, שהאירועים העוברים עליה — בעל ש„נלקח", החוזר אחרי עשרים שנה כדי ליטול אותה מבעלה הנוכחי — אינם משיירים בה מישקע.

יוצא דופן סיפורו של ולאדימיר טנדריאקוב, המשפט, על אף מגבלותיו הצורניות. זהו סיפור המסמן דרך חדשה. לכאורה עלילה פשוטה: שלושה שיצאו לצוד, רביעי שנהרג על־ידם בשגגה.

של מי היה הכדור התועה, שהרג את אותו תמהוני ביער? איש אחד נעשה לשבר־כלי, מאחר שהוא יודע את האמת, אך המישטרה מייעצת לו לבלום את פיו. השני מעמיד פני מגן על חברו, הופך גיבור מוסרי, אף שהמוסר ממנו והלאה. השלישי, שניתן לו במשפט ליהנות מן הספק, הוא בעצם חף־מפשע.

סיפור זה מטיל מועקה של פסימיות, בגלל הצגת האבסורד וחוסר־הטעם.

„מה מעניין הוא?" בשירה הרוסית החדשה ניכרים רישומי הבידוד, בה היתה ברית־המועצות נתונה עד היום. אפילו שיריה הליריים של אנה אכמטובה, שבם לא מצוייה הנימה הפובליציסטית השכיחה אצל המשוררים האחרים, לוקים בסגנון מיושן: „אערוג לוורדים בגן־זיו אשר שם, / עומדה הטובה בגדרות העולם / בו זוכרים הפסלים עת הייתי ריבה / ואני אזכרם בתוך מי הנייבה..."*

חוסר החן אשר בשיר „הפיסיקאי והליריקן" אינו נובע רק מן התרגום הכושל. אין זו אשמת המתרגם שהמשורר בוריס סלוצקי תוחם תחומים סכמטיים גסים בין נציג עידן הטכניקה, הפיסיקאי, ובין האנאכרוניזם, בדמותו של הליריקן. צודק המשורר בהעידו, בהומור שלא־מדעת:

„... מה מעניין הוא / לחזות איך לעינגו / פג כאד החן הריתמי / והודם של חרוזינו / מתגלגל בלוגאריתמים..."

הצעיר הזועם. יבגני יבטושנקו הוא השאור הסנסציוני בעיסה, אך למרבה הצער דווקא חלקי הסנסציה בשירתו הם אותה פסולת, העושה משורר לפובליציסט סתם. יש הרבה דמיון בין נציג זה של ה„רנסאנס" החדש בשירה הרוסית, ובין נציגי הרנסאנס היהודית של ההשכלה, כמו יל"ג. שיריהם נוטים להיות כרוזים פוליטיים:

„לי צו הקומוניזם / היות מאה מונים / זועם על כל אשר לי לשטן ניצב..."

בעת התרגום חברו הפאתוס הטבעי של השפה הרוסית עם הנפיחות הפאתטית, אותה מסגלים לפעמים לשפה העברית. התוצאה היא ספר המצריך מידה לא־מבוטלת של רצון טוב כדי לקראו.

במקום דמי נסיעה

קסמי פריז (מאת גי דה־מופסאן, תרגום חנה בהט, מירון אוריאל, חיים אמיר ורובי רז, הוצאת לדורי, 252 עמודים). על רקע שחור פזורים קטעי תמונות של ציירי אותה תקופה רומנטית: אוטרילו, דיגה, טולוז־לוטרק ואחרים. זוהי עטיפת הספר.

עטיפה רבת־רושם זו עוטפת קטעים מן ההווי הפריזאי של סוף המאה ה־19 ומן הנופים הנורמנדיים, כשהם משורבטים בעיטו השיטחי, אך המשעשע, של אבי הסיפור־הקצר המודרני.

ידועות ביותר פרשיות האהבים הפיקנטיות, עם גלריה עשירה של טיפוסים בסיאובם ובהמוניותם. כמו הרוזנת, המעמידה ברגע של שובבות פני זונה, נופלת במלכודת של עצמה, מתמסרת ללקוח תקיף — ומשתמשת באתנן כדי לקנות מתנה לבעלה. או בני הזקן, שכבר הכינו את סעודת־האשכבה והזמינו את האורחים, בעוד שמות הזקן משתהה להכעיס.

הטיפוסים הם אכזריים, כמו אשתו של אבא טואן, האונסת אותו לדגור על ביצים, כדי שיצדיק את קיומו. או גדולים, כמו „אבא של סימון", הפועל שנשא לאשה אם בלתי־נשואה, כדי להיות אב למי ש„מעולם לא היה לו אבא".

משורר יבטושנקו

מי הרג את האיש ביער?

החטא אינו משעשע. אחרי כל אלה מגיעה הגלולה המרה, שמתחת לציפוי המתוק. היא מייועדת לאותם המוכנים להכות על חטא הקרתנות, ולאותם שאינם מוכנים להודות. היא יכולה לחסוך את דמי־הנסיעה לסנוב הישראלי, כי פריז לא השתנתה מאז בהרבה.

אשת עורך־הדין הכפרי מחפשת את המציאות שמאחורי מדור הרכילות של העתון. כמו נורמנדית אמיתית, היא תוחבת את עצמה לתוך סדר־היום המאורגן היטב של איזשהו סופר מפורסם, מוצאת את עצמה תחובה גם במיטתו. סיום הפרשה הוא כה פרוזאי עבורה, עד שהיא חוזרת הביתה ומשאירה מאחוריה הצהרה רבת־רושם על כך שהחטא אינו משעשע כלל.

הכומר שסרח. קבוצה בעלת ייחוד משלה בספר היא זו המורכבת מסיפוריו הנורמנדיים של מופסאן — יליד נורמנדיה עצמו — המאוכלסים בפרי התבוננותו החודרת: דייגים, יצאניות, איכרים.

כאן קיים „המוסד של מאדאם טלייה", המשמש מישכן לשש נערות, שיש להן לבבות מספיק שופעים כדי לסייע מרצון לחיסות פרצי־המרץ של גברי הסביבה.

גי דה־מופסאן, שמת בשנת 1893, כשדעתו טרופה עליו כבר לחלוטין עקב מחלת־עצבים, הספיק להשלים את מעגל צורות־הכתיבה שלו (שבא לביטוי בלמעלה מ־200 סיפורים) בסיפורים מעמיקים מסוג „חורשת הזיתים". זוהי טרגדיית חייו של כומר, שסרח קודם שנעשה כומר, וממזרו רודף אחריו עד שהוא מתאבד. אלא שבסוג זה של סיפור אין כוחו של מופסאן כה גדול.

תחת זאת כוחו רב בסיפורים הקלים, המדיפים ריחה של התקופה, והנגמרים תמיד באותה סיומת פיקאנטית או מפתיעה — טכניקה שרבים מסופרי המאה ה־20 אימצו אותה לעצמם.

זהו ספר מצויין למתנות. יש להיזהר מלכתוב הקדשה על גוף הספר, כדי שאפשר יהיה להעבירו הלאה באותה צורה.

---

* הנייבה — הנהר של לנינגראד.

endac
endac
סוד
סוד
endac to end skin problems

endac
מחסל
פגמי
בגרות

אנדק בשפופרת - בגון עור הפנים
אנדק טוניק - מי הפנים
האנטיספטיים לנקוי עמוק

Helene Curtis

קצרנות
עברית
ו/או
אנגלית

לומדים בהצלחה ב„אולפן גרג"
לפי שיטת גרג (GREGG) הקלה
תוך חודשיים, פעמיים בשבוע

תל־אביב: ח. בר־קמא, רח' גורדון 5 (4 עד 6 אחה"צ)
חיפה: בית־הספר „במעלה", רח' שמריהו לוין 30

תשבץ העולם הזה 1321

כבר כמה שנים שמנשה אליהו, מרחוב רמב"ם 55, פתח־תקווה, הוא פותר תשבצים נלהב, ואפילו הספיק לחבר מספר תשבצים. אך תשבץ זה הינו הראשון שהוא מפרסם.

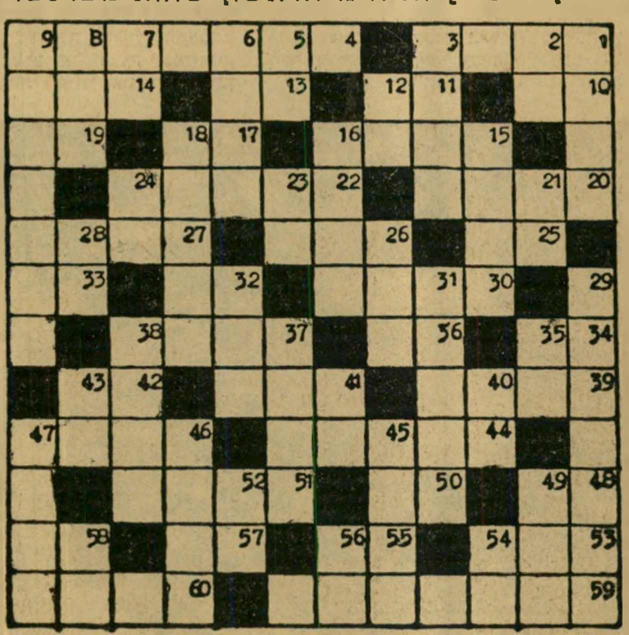

מאוזן: 1) צמר דק ונקי; 4) עיר תעשיה באנגליה; 10) אנקול; 11) נרוע; 13) נוסף על...; 14) עיר בסוריה; 15) כפל קטן; 17) הקלף הראשון; 19) נרגז; 20) אפשרות של אסון; 22) אידיאה; 25) אות עברית; 26) פרי מריר; 27) סופרת („בלרינה"); 30) אחד ממיני הספחת בעור; 32) אביון; 33) משמש למאור; 34) 33; 36) בור לדריכת ענבים ליין; 37) בירת קובה; 39) היחיד מבני נרעון שנשאר בחיים; 41) רדיפות דת; 42) שביב אש; 44) נעלה, מצוין; 46) עיר בישראל; 48) ישן; 50) אכר בנוף; 51) חיית טרף ממשפחת היונקים; 53) מפני ש...; 55) הון, רכוש (משלי ח'); 57) אריג לבן מובחר; 58) נגמר; 59) סופר ומחזאי ישראלי; 60) נידון לעונש כספי.

מאונך: 1) ממציא כתב המורכב מצרופי קווים ואותיות; 2) אות אנגלית; 3) אחד מעצי הסרק שנזכרו במקרא; 5) עיר ישראלית — ר"ת; 6) ספן; 7) משח, ציפה; 8) רקוד; 9) מחבר האופרה „דן השומר"; 12) גל מפולת; 15) שחקן ישראלי; 16) מכלי המיטה; 18) איש שנת תשכ"ב; 21) סלע, צוק; 23) עונה, תקופה; 24) בבקשה!; 26) מכסה את הכבישים; 28) אגם מלוח בתורכיה המזרחית; 29) אופרה; 31) עד הסוף, כליל; 32) מלך ישראל; 35) תוך; 37) אבנט; 38) לגנדה; 40) למטה; 41) כינוי; 43) מצומצם ברוחבו; 45) במאי סרטים צרפתי; 46) הססן; 47) אל המרע במיתולוגיה היוונית; 49) פעולה; 52) זז, נע; 54) כן (הפוך); 56) תשורה; 58) מילל בלילות.